Euskaleŕiko beŕiak

¡Egunkaria! ¿Zertarako?

Goizean goiz irten naiz etxetik... zazpiak inguru ziran.

Denda geienak beren burnizko betazalak itxita, lo zeuden oraindik. Bat-edo-bat, egunargiak xuxpertuta edo, begiak iriki nairik bezela nabaitzen zan, baña goizeko bustialdiaren bear goŕian ala ere. Beste bat, atearen ziŕikitutik zurezko beso luzea azaltzen zuala, nagiak astintzen ikusi degu. Etxe guziak utsak zirudien; kalean tximistburdiren batenak izan ezik etzan kurpil otsik entzuten. Uŕuti batetik zakar-biltzaleen gurdi-txiliña...

An kale kanŕoi..n badago, ala ere, goiz asko jeiki ta saltzale guziai auŕea artu dien bat: alki gañean pilatuta, besapean jaso eziñik, paperak eta paperak dauzka. ¡Egunkari saltzalea degu!

Kanŕoi artaraxe jotzen dute guztiak, patrikatik amar xentimoko bat atera ta egunkari batekin aldegiñaz. Begiak leŕo beltx aietan dituela, estropozoka, suduŕak zuaitz enbor bateri erantxi ta uzteko aŕixko bizian, noizean bein gelditua, oŕiak biratzeko ai zearekin buŕuka gogoŕean zebiltzan guztiak, lenbailen beŕi guziak iruntzi naiean.

¿Egunkaria?... ¡Ez baita ezertarako!...

Tximistburdira igo naiz. Irakurleku bat zirudin. Enpliatu, langile, gazte, neskatxak, guziak egunkaria eskuan zeramaten. Irakuŕi beaŕeare beaŕez, burdiaren balantzak ontzi galduen antzera zerabizkin, bein bata bestean gañera botiaz, bein elkaŕengandik aldenduaz, baña ala ere irakuŕi egiten zuten.

¿Egunkaria?... ¡Ez baita ezertarako!...

Azokara, merkatura juan naiz, eta baseŕitatik esne marmita ta otarkada barazki saltzera etoŕitako neskatil liraŕiak egunkaria eskutan dutela, inguruan adi-adi dauzkaten atsotxo maitagaŕiai azkeneko erailketa nardagaŕiaren beŕi ematen nabaitu ditugu.

¿Egunkaria?... ¡Ez baita ezertarako!

Banku batean sartu naiz. Jende gutxi zebilen. Leio batera uŕeratu ta nere eskabidea egitera nijuala, lagun bat urbildu zaio «nere» enpliatuari ta: «Olakoren idazkia irakuŕi al dek?... To... Ua ta beriala irakuŕi zak, esan dio. Ta besteak egunkaria artu ta txoko batera alde egin du, bereala «Bikaña» esanaz eta buruari aŕituta eragiñaz biurturik. Eta egunkari an dabil eskuz esku, guziai berak darabilen gai areтzaz itz egin eraziaz.

¿Egunkaria?... Ez baita ezertarako!

Bazkalordua. Lana bukatu ta etxeratzeko garaia iritxi da. Baŕenak zeredozer eskatzen die goizeko gosari koxkor arekin egiña lean jardun diran aiei. Baña etxera baño len, lantegi atadian, berak irten zai arkituko duten izpeŕingi saltzaleak beste amar xentimoko baten ordez emango dioten paper bat artuko dute. Madrid'etik etoŕi beŕiak dira ta ango paperak zer dioten jakin bear, eltzekari ta abar gorputzeratzen dituen bitartean.

¿Egunkaria ... ¡Ez baita ezertarako!

Bazkal ondoan zer egiñik ez duten aberats puŕukatu oiek biltzeko sortu oi diran alperkeri bazkun apain oietako batera inguratu naiz. Eta kape bero gozoa artutakoan, noizik bein zigaŕoaren keari begiratu txoroak egiñaz, alkirik biguñenetan exerita egunkariak diotena ikasten ikusi ditut, asko ta asko gero beste nor baitzuei irakuŕitakoak berenak balira bezela esateko, guziak gertatutakoak jakiteko.

¿Egunkaria?... ¡Ez baita ezertarako!

Aŕatsaldeko seiak. Gizaseme, [illegible]ume, txiki, aundi, txiŕinga [illegible]asterketa bizian, kaŕaxika, ¿[illegible] da au? ¿Nik ere beroikin batera iges egin bear ote det? ¿Zer da? Ez laŕitu. Aŕatsaldeko egunkaria irten da, ta oiek guziak nor bere txokora tximista bezela iritxi naiean dijuazen egunkari saltzaleak dituzu.

Ta goizean eta eguartean bi egunkari erosi ta amar irakuŕi dituan arek, aŕatsaldean beste bat erosiko du, ziŕiboŕoz betetako paper onetan ematen zaionaz ase ezin balitz bezela.

¿Egunkaria ... ¡Ez baita ezertarako!

Ona «Pierre l'Ermite» parantzetar idazle ospetzuari lapurtu diotan idazkeraz egunkariaren indara nolabait adierazi. Indar ori nabaitu badezute, ari zor diozute; au irakuŕi aŕen otz bazaudete nere idazkortz motxaren eŕuz izango da noski.

Egunkaria, egunerokoa, degu gaurkoz edozertarako izkilurik aundiena, gogoŕena, sarkoŕena. Aita Santuagandik asi ta azkeneko txuŕo saltzaleaganaño ez dago ludian egunkarien indar aŕigaŕia aitortzen ez duanik. «Egunkaria nora, irakurleak ara» esan genezake uts egieko bildur gabe. Bein eta beŕiz, eta amar, ogei aldiz toki berean erortzen dan ur tantuak, danik eta aŕirik gogoŕena ere zulatzen badu, ¿zer egin ez egunkaria izena duan ituŕi agorkaitz oŕekin ain biguna dan gizonaren biotz eta gogoan?

Egunkaria bear degu. Lotsagaŕia da Euskal-eŕian euskal egunkari bat ez izatea. Egunkaria bear degu.

¿Zala dala? Bai noski. ¡Neri esan zail ote dan ala ez! Esango nizkizuteke nik «Txistu»'rekin ikusi nituanak... eta «Txistu» ta eguneroko baten arteko aldia, Urumea ta Amazonas'enarenen onduan aundia litzakela derizkiot. Baña zala, oso zala dalarik, ezin litekena ezta. Ta egin leikela ta bear degula guziok aitortzen degun ezkero, atzera begiratzerik ez dago. ¿Egin leike? Bai. ¿Bear al degu? Bai, bai ta bai. ¡Auŕera ba!

¿Nundik asi? Idazkola nola eratu ta irarkola nun arkitu liteken oldoztuaz. Eta buruan ondo artu, azken itza diruak, diruak eta diruak esango duala. Norbaitek noizbait esan ziran bezela ni beti Napoleon'ekin. ¡Napoleon eta Mendi Lauta'rekin oraingoan beintzat!

Dirua izan balitz etzuan «Txistu»'k ere eraman zuan txisturik eramango. Ez orixe.

LUZEAR

Zuzenbidea uŕutidazkiz: SARASOLA • VILLAFRANCA DE ORIA

Sarasola'tar Juan M. Semeak

Uŕutizkiña: 18 ISASONDO (Gipuzkoa)

AROBI AUNDIETAKO ARBEL LANTEGIAK

Gaur-egunean izan litezken [illegible] edo makinazko [illegible] egokierakin lan bikaŕak egiten dira Arbel (pizaŕa) onenetarikoz; trinko ta garbia, Paris'ko Ekola edo Laborategietako zuzendariak beren azterketa-agirietan dioten bezela.»

Ludiko eŕi guzietarako — Edozein eraŕako lanak

Rodil jatetxea Donosti-zaŕeko leku jatoŕenean dago

Eguneroko ta euskal-erako jakiak.—40 jaki-mota aukera egunero.—Euskal-ertzeko jatetxe sonatuena.

Esterlines, 8 ta Fermin Kalbeton, 21

1-18-15 Uŕutizkiña — EUSKERAZ ITZ EGITEN DA

GIPUZKOA

Albiztur

Txori ta xoxo, kukua t'abar
alai dabiltza mendian,
argi-ezkila oyek lenbizi
jotzen digute goizean.
Udabeŕian abesti edeŕak
entzuten dira... utsean,
t'oyek entzunaz—asaŕe gabe
bizi gaitezen pakean.

—Egaŕi zeuden luŕak asetzeko eudi edeŕak izan genitun auŕeko astean. Beraz, ez dira asaŕe gure baseŕitar langileak.

Belar ta gari, osto ta lore,
guztiak indar aundian,
Udabeŕiko eudiarekin
datoz zelai ta mendian.
Beragatikan poz-pozez gaude
guztiok orain aldian,
eta baseŕin gutxi danean
gosea izan da kalean.

GURUTZE DEUN

Arkikundea eg[illegible]nean, au da: il onen 3'an: onetsitako eŕamu ada ŕez egindako Gurutzetxoak jaŕi zituzten eŕi ontako ate, leyo, soro eta zelayetan.

Oitura on oŕi jaŕaitu zintzo
baseŕi eta kalean,
t'etsai gaiztoa sartu ez dedin
Gurutzea jaŕi atean.
Diabru asko arkitzen dira
gure aurka gaur munduan,
baña Jesus'en Gurutz-Bidetik
sartu nai degu zeruan.

—Ileroko oiturari jaŕaituaz lenengo ostiralean umetxoak eta lenengo igandean Luistaŕak, guztien Jaunartzeak eta gañerako elizkizun bikañak izan genitun. Umetxoak 60 eta Luistaŕak 67 izan giñan Jaunartzen.—*Luistar.*

—Aldi ontan badirudi urte on bat datorkigula oraingo au, euria lasai egiten du, ta gauzarik beaŕena urte garai ontan. Keja giñan lentxeago, legortu zuala kanpo guztiya ta ezegoala urti gauza onik ta abar, bañan Guzia dunak nai duanean nai duana egiten du.

Gari, baba, sorotako gauzak edeŕak datoz, igali zuaitzak itxu Itxaropen onean gaude oraingo aldian.

—Juan dan igandean jokatu zuten Aldaba'tar oyek aizkora apuztua. Urteak erdie ustela duala esan oi da. ala gertatu zaigu guri ere: gaztek irabaztea uste, ta zaŕak irabazi. Indaŕa nagusi. Lenagokona yokua ezta eŕenta.—*Baseŕitaŕa.*

Altza

(Lengo asterako berandutxo etoŕia.)

IGANDEKO LUISTAREN JAIA

Egun aundiya, egun pozgaŕiya izan zan benetan igaro dan igandea Altza'ko Luistaŕentzat.

Goiz goizetik asi ziran gure gazteak eta aiekin batera beste geiago ere Mai Santura biltzen, bañan batez ere zazpietako Jaunartzean ainbeste ta ainbeste gazte bildu ziran; esan leike danok ez bada ere geintzuenak an zirala.

Gero amaŕetan izan zan Meza nagusi edeŕa. Emengo abeslari trebeak abestu zuten Perossi'ren Meza oso ederki, beren zuzentzale Mujika'tar Jose Maria apaiz gazte jaun azkaŕa eta langilea zuzentzale zutela. Meza ontan itz egin zuan Gipuzkoa'ko Luistaŕen zuzentzale dan Aita Agiŕe jaunak, berak dakian bezela; azaldu zuan Luis Deunaren bizitza eta zeñen ixpilu edeŕa dan Santu au gazteentzat.

Naiz aŕatsaldeko elizkizun edeŕa iruterdietako erakutzia izan askoz lenagotik asi ziran gazte mordoxka [illegible]diak alde guzietatik tontor onetara igotzen alai ta kementsu, azaltzen zutela beren sinismen bizia eta berarekin euskaldun jatoŕai dagokion mendigoizaletasuna. Auŕena Jauna azal du ta eŕezatu zan Agurtza Deuna eta onen ondoren Laborda abeslari bikañak bere abotz edeŕakin jendea aŕiturik utzi zuan. Ondorean Aita Agiŕe igorik pulpitora asi zan gure Luistaŕai itz egiten eta azaltzen egun zoragaŕi aŕei zegozkion egiak.

Gero zimitoriuan (bada ebiya azi zuan) izan zan emengo Luistaŕen ikuŕin bedeinkatzea. Ur Santua ezaŕi zion gure Eŕetore jaunak.

Beriala igo zan emengo luistar zintzo Mujika'tar Balendin itz egitera, eta berak ongi etoŕia besteŕietako Luistaŕai eman ondoren azaldu zituan argi ta kementsu ikuŕiñen ezakizunak. Onek amaitu zuanian Donosti'ko Muro jaunak itz egin zuan beste eŕietako Luistaŕen izenian. Ondoren itz batzuek Aita Agiŕe jaunak eta azkena gure Bikario jaunak beste sutzu batzuek bere gazteai eta eskeŕak ematen zizkiela beste eŕietakoai. Aita Agiŕe'k irakuŕi zuan gure Gotzayai bialdu biar zayen telegrama «La Noticia»'ko batzaldi edo konkurtso oŕen aurka, entzule guziak txaloka arturik. Guztiok batera eta baita ere Altza'ko Luistaŕak bakaŕik anzerki edo fotograŕi bat dana amaitzeko atera zuten, egun aundi eta pozgaŕi onen gogoramen izan zezaten. Gure artean ikusi genituan, Eŕenderi, Lezo, bi Pasai, Oyarzun eta Donosti'ko Luistar asko.

EZKONTZAK

Ostegunian ezkondu ziran Azpeitia'tar Pedro, Artzaka baseŕikoa eta Leñena'tar Maria, neskatila. Zorionak.—*Altza'tar.*

EREGE OSTATU ZAŔA

(Gran Hotel Central)

JATETXEA

Mayor kalea, 3

(Bulebar'eko aldamenean)

DONOSTIA

Aŕua

URTE BETEKUA

Leizaola basaŕiko Kerejeta'tar Manuela'ren urte betetzea zala, ta, astelenian, zortzitan elizkisuna izan zan, bere animaren alde. Mariaren alaben elkartekuak, gogoz ikusi genituen. (G. B.)

IRU BATAYO

Gure meriyo Jabier'en alabatxua ta Olidentxikiko Joxe Manuel'en seme jayo beŕiya, ostegunian batayatu zituzten. Ta Laŕazabal-zaŕeko alabatxua beŕiz, astelenian. Zorionak iru sendiairi ta euzkeraz erakutsi.

APAIZ SARITUA

Iraetako txokuan Kapilan dagon On Doroteo apaiz jauna, Gobiernuak, Zeutako Kanonigo aukeratu du. ¡Zorionak jauna!

ARANTZAZU'n GERA

ARGIA'ren zenbaki au eskuratu ordurako, Gipuzkoako zaindariaren auŕean izango gera. Amargaŕen aldiz goazenen eskariak, gure Amak onez artu bitza. ¡Agur, Arantzazu'ko Ama!

LABUR TA NASTUAN

Umien lenago Jauna artzia ta amabi urtekoen Jauna artze nagusiya, Asentziyo egunian izango da.

—Urnietan apaiz buru dan On Juan emen izan da.

—Eŕi gizonak nor diran, orain dikan ez dakigu.

—Iru eguneko eŕogatibak goizeko seiretan ai gera egiten.

—Ibiñaŕietako jaietan jendia eŕuz izan da.—*Ziolar.*

Alaun

Mixio eguna dala-ta ementxe batzuek egin ta besteak ikusi gauza egoki ta politik erabili da. Uŕutietako indio artean emengo mixiolariak nola dabiltzan agertu nairik amaika soneko trakets janzi dituzte ta gutxiagok ez beŕiz beren aurpegia zikindu, batzuek beltz ta bestiak ori.

Une batetik bestera, nobiziadutik igaro gabe noski, lekaide edo praile biurtu ziran mutilak jun zan iganlean, ta Jaunaren dei edo bokazioren siñaleik zipitzik eman ez duten neskatx askok mojatza egin ere bai. Bear bada oraintxe etoŕiko zaie bokazioa.

Gauzatxo batzuek baziran beren zergatikakoa ez datizkigunak; esate baterako, zaldi gañean atze-auŕeto bi mutur luzeko txapelakin, atzea ta auŕea jendtai bidea eratsi nairik bezela, zijuan ura, ez dakigu zeñen ordezkaria zan; ezta Gotzai edo Obispo jantzian zijuanak ere zer esan nai zuan.

Dana dala, lana pranko egin du bateon batek, Tomaxak edo Kalalinek, Krixpolok edo Baŕtolok.

«Nork bere buruaren alabantza, astoaren aŕantza» esan oi dute, ta besten batek arto beron usaia nabaituko du, baña egia esatekoan, egoki, oso egoki egon zan ibilketa edo prozesio ura; negoni ere beñere baño musu goŕiokiñ ibili nitzan, ta eguzkiak berak ere Txina, Afrika ta beste mixio tokietan nola berotzen duan azaldu nairik bezela su ta gar egon zan egun guztian.

Sermolariak beŕiz zer esanik ez, oritxek iztunak. Bata eŕitaŕa zan Aŕatibel'tar Jose Antonio jauna, Uŕtexua'ko koadjutorea ta oŕekin esana dago guztia, eŕitar txaŕik ez da izaten. Anitua jauna beŕiz ezain-ezain, biguñ-biguñ ta gozo-goxo, aunditxua miñik eman gabe ebaki nai duanaren gisa, biotzeraño sartzen zan. Ondo da, zipristin askokin gibelea eltzea baño, estisu biotza ikusitzea obe da, gaŕatz ta zipristin dunen premian izaten bagera ere saŕitan.

Abestiak ere bai egoki ta xamurki atera. ¡Ura neskatx abotzen doñua! Badirudie beŕiz urte beten ixildu gabe jardungo lukela abesten S. Gregorio'ko neskatxak. Zozokumak ñegonek ere S. Gregorio'ko sasitik ekaŕi beartzetuat aurten, ea nola abesten diaten datoŕen udaran.

Azkenean beŕiz zinea. Gai ontan gu baño pozago egonituan goitaŕak, mixiolari Anitua jaunak eskatuta lenengo txanda berari utzi zitzaielako uŕuti joan bear zuten aitzakiz. Oraingoan ezagutu ditek bai goitaŕak, betaŕai ere prakaz goitik prestutasunik etzaiela palta. Batek baño geigok emanzizkigutek eskeŕak begiramen edo atenzio oŕegatik. Ura gauza polita zinea, jakiña, ikusteko polita, ez ala ibiltzeko. Praile ta monja gaxoak nola lan egiten duten erakutsi ziguten. Lenago beñere zineik ikusi ez duen amandre xaaŕen bat bai omen zan ikusgaŕi ura parte txaŕekon lanen bat izango zala zalantza zeukana. Baldin apaiz Anitua jauna makina ondoan egoñ ez balitz, iges egiten du, ta Anbotoko zorgiñak ta inpernuko etsai guztiak eskolan zebiltzala sinistuko zuan amandre arek.—*Egigarbi.*

Azpeiti

KIRIKIÑO SARIRAKO

	Laurleko
Lendik	19,50
R. O.	5,—
I. B.	0,50
Oraindaño ...	25,—

DEUN IÑAKI JAIETAN

Poliki poliki badatoz eŕiko jaiak. Ta gure eŕiko jaunak badute nun zerbait buruak nekatu, ez badute nai auŕeko urtietan bezela esatea emen egiten dirala eŕi-pestarik koxkoŕenak.

«Eleizkizunak» beti bezela izango dira, lenengo ta bigaŕen egunean edeŕenak.

Oŕez gañera xexenak eta pelota partiduak, bai bata ta bai bestea ordainduak.

Ta kito, beste ezertxo ere ez, gure artian, «auŕesku», «ezpatadantza» ta abar ainbeste jolas eder izan aŕen.

PEDRO DEUN AŔATSALDIAN

Eskusta'ko zelaian egiten dan eŕomerian egoki litzake sari polit batzuk jartzea «dantzari edeŕenai», «auŕeskulari egokienai» ta abar. Eta eresbatzak egun oietako sayuak egin ditzala gure eresia juaz, «dantza-zikin» eta galgaŕiai leku eman gabe. Gogoratu egun oietan zenbat naigabe eman izan zaien neska-mutilen biŕretako zuzendariai, agintarien arduragabekeriz.—*Erlo.*

BASEŔITAR TXINTXUA ZERA

Menaz Urbietatxo'ko Joxe Mai, Abelgoŕiak azitzen zuk dezu eŕian garaile-txapela. Sebila'n an dira zure bi bei eder, eta orain bialdu dezu beste alde batera irixko edeŕa, kiloko 47 xemariko bizi pixura. Bejondeizula, Joxe Mai.

EZKONTZA

Ilen 2'an ezkondu zan Arantzazu'n Zeberio'tar Sebero, Bergaretxe'tar Elena'rekin. Zorionak.

JUANAK

Bilbo'ra Bereziartua'tar Nikanor, gizon jaskiak ebaki ta jos-